

KAZALO

1. UVOD: LOKALNI ODZIVI NA GLOBALNE IZZIVE	7
2. MESTA IN GLOBALIZACIJA	13
Globalizacija mest	13
Globalni prostor tokov.....	18
Svetovno mesto	20
Globalno mesto.....	22
Politična ekonomija mest	24
Razvojne koalicije.....	25
Urbani režimi.....	27
Globalizacijske prakse v mestih	29
Lokalni učinki globaliziranja mest	36
Družbene delitve v svetovnih mestih	37
Prostorska razdrobljenost svetovnih mest	40
Upravljanje mest v pogojih globalizacije.....	43
Sklep: tekmovanje mest kot izziv na lokalni ravni	47
3. URBANA GIBANJA.....	51
Opredelitev urbanih gibanj	51
Strukturne priložnosti in vzroki za nastanek.....	54
Oblike urbanih gibanj	56
Globalizacija in urbana gibanja	59
Učinki delovanja	62
Lokalne skupnosti in urbana gibanja	68
Opredelitev in značilnosti lokalnih skupnosti.....	70
Mobilizacija na lokalni ravni	73
Urbana gibanja v Kataloniji in Koreji	75
Katalonija: akterji demokratizacije	76
Koreja: posledica demokratizacije.....	81
Sklep: urbana gibanja kot vir preobrazbe mest	86
4. LOKALNI ODZIVI V BARCELONI IN SEULU	91
Barcelona in Seul v svetovnem omrežju	91
Nadnacionalna povezanost: podrejenost v svetovnem omrežju	93

Nacionalni položaj: prevladovanje v nacionalnem omrežju.....	97
Učinki globaliziranja Barcelone in Seula	104
Prostorsko načrtovanje v Barceloni in Seulu.....	112
Razvoj načrtovanja v Barceloni in Seulu.....	114
Preobrazba območja reke Besòs	119
Prenova potoka Cheonggye.....	123
Razvoj novih sosesk v Seulu	128
Značilnosti območij Poblenou in Wangsimni	133
Zgodovinski razvoj.....	135
Družbeni, gospodarski in prostorski ustroj	143
Povezanost prebivalcev s sosesko	158
Lokalna kultura in identiteta	163
Preobrazba območij Poblenou in Wangsimni	168
Območje dejavnosti 22@: celovita prenova soseske	170
Nova soseska Wangsimni: rušitev obstoječega	178
Oblike lokalnih odzivov.....	184
Poblenou: kulturna emancipacija.....	188
Sangwangsimni: prevladovanje materialnih interesov	198
5. SKLEP: LOKALNA KULTURA IN PREOBRAZBA MEST	205
6. VIRI	215
7. PRILOGA.....	227
8. STVARNO IN IMENSKO KAZALO	229
9. SUMMARY	239

SEZNAM TABEL

Tabela 2.1:	Primerjava različnih opredelitev mest v pogojih globalizacije.....	18
Tabela 2.2:	Primerjava razvojnih oblik globalnega mesta	32
Tabela 2.3:	Značilnosti strateškega in prostorskega načrtovanja	44
Tabela 3.1:	Oblike urbanih gibanj in njihove značilnosti	58
Tabela 3.2:	Razvoj urbanega gibanja na območju Haengdang v Seulu	83
Tabela 4.1:	Primerjava Barcelone in Seula z nekaterimi svetovnimi mesti, 2000	101
Tabela 4.2:	Stopnja prevladovanja Barcelone v nacionalnem omrežju mest	102
Tabela 4.3:	Stopnja prevladovanja Seula v nacionalnem omrežju mest	103
Tabela 4.4:	Položaj Barcelone na evropskem »tržišču mest«	109
Tabela 4.5:	Konkurenčnost Seula glede na primerljiva vzhodnoazijska mesta	109
Tabela 4.6:	Razvoj prostorskega načrtovanja v Barceloni	114
Tabela 4.7:	Potrošnja prostora v Barceloni, 1993–1998	119
Tabela 4.8:	Načrtovani projekti na območju reke Besòs, 2000.....	120
Tabela 4.9:	Načrtovane nove soseske v Seulu, 2004	129
Tabela 4.10:	Primerjava Barcelone in Seula ter mestnih okrožij Sant Martí in Seongdong-gu	134
Tabela 4.11:	Rast števila prebivalcev v soseski Poblenou, 1970–2005.....	146
Tabela 4.12:	Rast števila prebivalcev v soseski Wangsimni, 1979–2004.....	146
Tabela 4.13:	Tipologija stanovanjskih stavb na območju Wangsimni, 1990–2000	157
Tabela 4.14:	Strateška območja v okviru načrta Območje dejavnosti 22@.....	175
Tabela 4.15:	Uresničevanje načrta Območje dejavnosti 22@, 2002–2006.....	176
Tabela 4.16:	Razdelitev načrta Nova soseska Wangsimni	181
Tabela 5.1:	Značilnosti lokalnih odzivov na preobrazbo Poblenouja in Sangwangsimnija	209

SEZNAM SLIK

Slika 1.1: Položaj Poblenouja v Barceloni in Wangsimnija v Seulu	11
Slika 4.1: Omrežje globalne povezanosti mest, 2000	95
Slika 4.2: Forum 2004, nova soseska Diagonal Mar in La Mina	121
Slika 4.3: Potok Cheonggye v središču Seula po prenovi.....	125
Slika 4.4: Razvoj novih sosek v Seulu, 2006.....	130
Slika 4.5: Poblenou kot »katalonski Manchester« leta 1878.....	136
Slika 4.6: Širše območje Wangsimni leta 1930	139
Slika 4.7: Geografski položaj Poblenouja in Wangsimnija v 19. stoletju.....	143
Slika 4.8: Gostota poselitve v Barceloni, 2006, in Seulu, 2000.....	144
Slika 4.9: Rast prebivalstva v Barceloni, 2001–2006, in Seulu, 1995–2000	147
Slika 4.10: Delež prebivalstva z višje- ali visokošolsko izobrazbo v Barceloni, 2005, in Seulu, 1999	148
Slika 4.11: Industrijska podjetja v Barceloni, 2004, in Seulu, 2000.....	149
Slika 4.12: Gospodarski stroj širšega Poblenouja in Barcelone, 2004	150
Slika 4.13: Gospodarski stroj Sangwangsimnija in Seula, 2004.....	151
Slika 4.14: Materialni položaj prebivalstva v Barceloni, 1996, in Seulu, 2004	152
Slika 4.15: Značilni tradicionalni industrijski obrati v Poblenouju in Sangwangsimniju....	153
Slika 4.16: Razvoj naselja Wangsimni, 1913–2000, in naselja Poblenou, 1882–2004.....	155
Slika 4.17: Starost stanovanjskih stavb v širšem Poblenouju in Barceloni, 2001	156
Slika 4.18: Starost stanovanjskih stavb v Sangwangsimniju in Seulu, 2000.....	158
Slika 4.19: Lastniška struktura stanovanj v širšem Poblenouju in Barceloni, 2001	159
Slika 4.20: Lastniška struktura stanovanj v Sangwangsimniju in Seulu, 2000.....	159
Slika 4.21: Kako pogosto preživljate prosti čas v sozeski Poblenou/zunaj Barcelone? ...	160
Slika 4.22: Kako pogosto preživljate prosti čas v sozeski Wangsimni/zunaj Seula?	161
Slika 4.23: Kaj menite o kakovosti življenjskega okolja v sozeski Poblenou/Wangsimni?..	162
Slika 4.24: Po čem je poznana soseska Poblenou/Wangsimni?	167
Slika 4.25: Primerjava Območja dejavnosti 22@ in Nove soseske Wangsimni	169
Slika 4.26: Načrt Območje dejavnosti 22@ v Poblenouju	174
Slika 4.27: Nova soseska Wangsimni	180
Slika 4.28: Kaj menite o načrtu Območje dejavnosti 22@/Nova soseska Wangsimni? ...	187
Slika 4.29: Ulična plakata AVPN in Koordinacije po načrtu 22@	190

UVOD: LOKALNI ODZIVI NA GLOBALNE IZZIVE

*Ah, Poble Nou, brez grenke soli
viharnega morja Mar Belle v ustih revežev
ne bi tako glasno jokalo delo,
rojeno v tovarnah ožuljenih rok.*

*Carles Soldevila,
Oda Poblenuju*

*Jočem in se opijam, utapljam staro ljubezen,
dež žalostno pada nad temačno ulico v Wangsimniju.
Prijazni ljudje so odšli, sam sem pod seulskim nebom,
ah, kako mirna je pozna jesenska noč v Wangsimniju.*

*Kim Heung-guk,
Wangsimni devetinpetdesetega*

Popularni pesmi o Poblenuju in Wangsimniju zelo pomenljivo in neposredno govorita o značilni podobi ter pomembnih razlikah med soseskama, ki ju bomo obravnavali v nadaljevanju (Slika 1.1).¹ Prva pesem govori o Poblenuju kot o revni soseski ob morju, ki je za številne prebivalce in delavce težko življenjsko in delovno okolje, druga pesem pa opisuje Wangsimni kot pozabljeno sosesko v mestu, kjer ni nikogar razen nesrečnežev, ki nimajo kam in so prepuščeni sami sebi. Zdi se, kot da gre v obeh primerih za ljudi in kraja s težko preteklostjo. Vendar v primerjavi s pesmijo o Poblenuju, ki z naslovom nakazuje pozitiven odnos do soseske, prebivalcev in njihovega

1 Za zapis korejskih imen uporabljamo *dopolnjeno romanizacijo* Ministrstva za kulturo in turizem Republike Koreje iz leta 2000, razen v primerih, če že obstaja uveljavljen slovenski zapis. Korejska osebna imena navajamo v njihovi izvorni obliki, torej najprej priimek in nato ime. Vsa katalonska imena zapisujemo v njihovi izvorni obliki.

življenja, pesem o Wangsimniju posreduje negativno razmerje do soseske. V odnosu do vsakdanjega življenja pesmi *Oda Poblenuju* in *Wangsimni devetinpetdesetega* tako presenetljivo natančno izražata namišljeno podobo obeh sosesk, kot so jo v preteklosti dojemali in jo še vedno dojemajo njuni prebivalci. Prav omenjene značilnosti lokalno opredeljenega načina življenja oziroma lokalne kulture v soseskah Poblenu in Wangsimni so osrednja tema, s katero se bomo ukvarjali v nadaljevanju. Pogledati namreč želimo, kakšen je pomen lokalne kulture za preobrazbo življenjskega okolja v Barceloni in Seulu oziroma v današnjih mestih na sploh. Ob tem bomo skušali ugotoviti, kako je lokalna kultura, ki se kaže tudi v razumevanju vsakdanjega življenja in podobe obeh sosesk, vplivala na odzive prebivalcev v Poblenuju in Wangsimniju na njuno urbano prenovu. Še posebej nas bo zanimalo, kako je proces urbane prenove Poblenuja in Wangsimnija povezan s širšo preobrazbo Barcelone in Seula v pogojih nadnacionalnega odpiranja, povečevanja dostopnosti in krepitve medmestnega tekmovanja.

Globalizacija in informatizacija družbe ter strukturne spremembe v svetovnem gospodarstvu so namreč pomembno spremenili naš način razumevanja in doživljanja mest. Globalizacijski procesi tudi vse bolj neposredno vplivajo in spreminjajo družbeno, gospodarsko in politično življenje na nacionalni ravni. Vendar pa nedavna svetovna gospodarska kriza kaže, da kljub nekaterim drugačnim napovedim nacionalne države ne bodo izgubile svoje družbene in gospodarske vloge ali političnega pomena. Na nacionalni in lokalni lahko prav nasprotno opazujemo preobrazbo starih oblik družbenoprostorske organiziranosti ter preoblikovanje uveljavljenih odnosov in pomenov ter nastajanje novih. V času, ko je svet vse bolj povezan in sovisen, posamezniki, družbene skupine, mesta in celotna družba še nikoli niso imeli na izbiro toliko različnih priložnosti za oblikovanje svoje prihodnosti. Za današnjo družbo je v tem pogledu značilna enotnost nasprotij procesov globalizacije in individuacije. V takšnih pogojih postajajo mesta prizorišča, kjer se globalizacija in individuacija izražata v svojih najbolj skrajnih oblikah in hkrati delujeta na najbolj neposreden in nepredvidljiv način. Nacionalne in nadnacionalne strukture, kot so nacionalno in svetovno gospodarstvo, politične institucije, tehnološka infrastruktura, medijsko okolje ali globalna civilna družba, tako vse neposredneje vplivajo na preobrazbo mest. Brez poznavanja višjih ravni družbenoprostorske organiziranosti je zato vse težje razumeti razvoj mest na lokalni ravni. Slednja postajajo samostojni akterji, ki zaradi zagotavljanja globalne konkurenčnosti in prepoznavnosti med seboj vse močneje tekmujejo. Mesta tako niso nemočne žrtve globalizacijskih procesov, ampak predstavljajo okolje, v katerih se različni družbeni akterji dejavno odzivajo na izzive in priložnosti globalizacije. Prav zato so mesta postala motorji svetovnega gospodarstva, ki svetovni red proizvajajo vsaj v tolikšni meri, kot so sama njegova posledica.

Rastoče družbeno razslojevanje, gospodarske neenakosti in omejevanje političnih pravic v mestih tako danes niso le nezaželena posledica oddaljenih globalizacijskih procesov, ki naj bi bili domnevno zunaj nacionalnega ali lokalnega dosega, kot to rada prikazuje gospodarska in politična elita, ampak so negativni učinki globalizacije pogosto

posledica delovanja prav akterjev na nacionalni ali lokalni ravni. V številnih mestih se urbana politika podreja večji globalni konkurenčnosti in prepoznavnosti na škodo razvoja na lokalni ravni. Vendar pa so za velik del prebivalcev koristi takšnega razvoja mest pogosto precej vprašljive. Poleg tega zaradi številnih podobnosti med urbano politiko, ki jo kljub razlikam v družbenem, gospodarskem in prostorskem ustroju udejanjajo številna mesta po svetu, ni jasno, ali lahko njeni učinki za posamezno mesto res prinesejo pomembnejše koristi na globalni ravni. Med bolj gotovimi posledicami obsežne preobrazbe mest so njihov špekulativni razvoj, bogatenje gospodarske in politične elite ter zmanjševanje družbene in prostorske povezanosti na lokalni ravni. Zato so se nekatera mesta začela zavedati, da neomejena gospodarska rast dolgoročno ne zagotavlja večje konkurenčnosti in ne izboljšuje kakovosti življenjskega okolja na lokalni ravni. Lokalno opredeljene urbane politike, ki predstavljajo alternativo medmestnem tekmovanju, namreč niso ovira hitrejšemu gospodarskemu razvoju mest, ampak priložnost, ki tak razvoj dopolnjuje. V številnih mestih se zato uveljavlja urbana politika, ki se osredotoča na spodbujanje lokalnega gospodarstva in trga delovne sile, povečevanje družbene povezanosti in solidarnosti ter razvoj novih oblik političnega vključevanja in lokalne demokracije. Zahteve in delovanje številnih družbenih gibanj poleg tega kažejo, da lahko na preobrazbo mest poleg velikih korporacij in političnih institucij dejavno vplivajo tudi zelo raznoliki civilnodružbeni akterji na lokalni ravni, ki od spodaj preoblikujejo prevladujočo vlogo, izraz in pomen mest. Mesta so v tem pogledu družbeno proizvedena in ne pomenijo samo prostorski izraz družbenih protislovij, temveč so tudi posledica prostorskih nasprotij v družbi oziroma boja za prostor med različnimi družbenimi akterji.

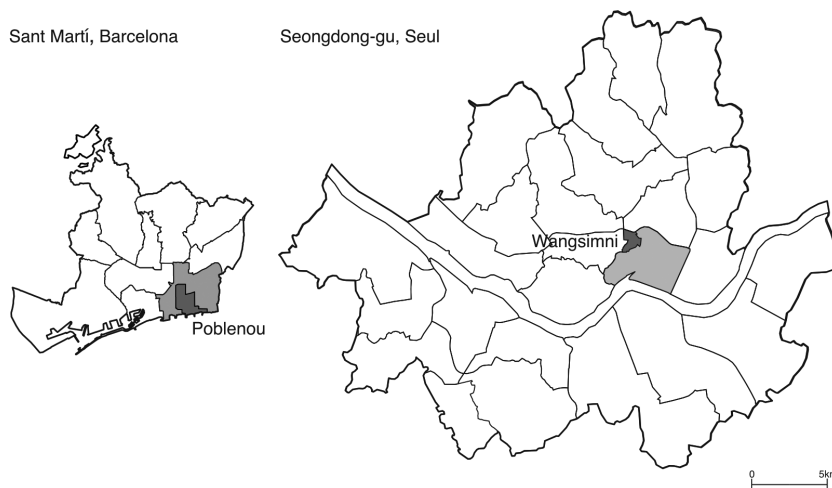
Ključno vprašanje o preobrazbi današnjih mest, na katerega bomo skušali odgovoriti v nadaljevanju, se torej nanaša na razumevanje odnosa med vsakdanjo izkušnjo mest na lokalni ravni ter strukturnimi neenakostmi na globalni ravni. Zanima nas, kako se globaliziranje mest izraža v vsakdanjem življenju prebivalcev ter kako odzivi prebivalcev na preobrazbo življenjskega okolja vplivajo na vlogo, izraz in pomen mest. Pri tem izhajamo iz treh domnev. V pogojih globaliziranja mest, ki je posledica nadnacionalnega odpiranja, povečevanja dostopnosti in medmestnega tekmovanja, je urbana politika vse pogosteje podrejena povečevanju globalne konkurenčnosti in prepoznavnosti posameznega mesta na račun skladnejšega in vključujočega razvoja na lokalni ravni. Zato domnevamo, da *strukturni položaj mest na globalni ravni neposredno vpliva na njihovo preobrazbo*. Podrejanje urbane politike strateškimi ciljem se tako izraža v instrumentalizaciji urbane prenovne in negativnih družbenih, gospodarskih in prostorskih učinkih na lokalni ravni. Prebivalci mest se dejavno odzivajo na negativne učinke urbane prenovne v svojem življenjskem okolju, pri čemer namesto prevladujočih interesov uveljavljajo lastne in tako vplivajo na preobrazbo mest. Kaže torej, da je *družbena mobilizacija na lokalni ravni poleg urbane politike pomemben vir preobrazbe mest*. Sklepamo, da lahko v mestih s podobnim strukturnim položajem na globalni ravni pričakujemo podobne učinke urbane prenovne na lokalni ravni kljub različnem zgodovinskemu razvoju ter

razlikam v njihovem družbenem, gospodarskem in prostorskem ustroju ter političnem sistemu. Posledično lahko v tem primeru pričakujemo tudi podobne vzroke za družbeno mobilizacijo in podobne učinke družbene mobilizacije. Domnevamo, da v procesu preobrazbe mest *podobni globalni izzivi vodijo do podobnih lokalnih odzivov*.

Našo domneve bomo skušali preveriti tako, da bomo vprašanje odnosa med vsakdanjo izkušnjo mest na lokalni ravni ter strukturnimi neenakostmi na globalni ravni obravnavali v dveh zgodovinsko, družbeno, kulturno in politično različnih mestih, ki pa imata podoben strukturni položaj na globalni ravni. Če ugotovimo, da v obeh izbranih mestih prihaja do podobnih lokalnih odzivov, bomo potrdili naše domneve. Takšna čezkultura primerjava povezanosti globalnih izzivov in lokalnih odzivov zahteva raziskovalni pristop, ki ni vezan na neposredno primerjavo in standardizacijo podatkov o izbranih mestih, temveč gre v našem primeru za primerjavo strukturnih odnosov med posameznim mestom in svetovnim ali nacionalnim omrežjem mest, strukturnih odnosov med soseskami v izbranem mestu ter za primerjavo učinkov urbane politike na vsakdanje življenje v izbrani soseski in mestu. Pri izboru nas tako ne zanima neposredna primerjava izbranih mest, ampak podobnosti in razlike v odnosih med različnimi ravni njune družbenoprostorske organiziranosti ter med učinki urbane politike na vsakdanje življenje v posameznem mestu. Barcelona v Kataloniji in Seul v Južni Koreji sta mesti s podobnim strukturnim položajem v svetovnem in nacionalnem omrežju mest in v tem pogledu predstavljata primera, ob katerih bi lahko preverili naše domneve. Obe mesti tudi dejavno uresničujeta obsežno urbano prenavo, s katero skušata izboljšati globalno konkurenčnost in prepoznavnost ter kakovost življenja na lokalni ravni. V Barceloni bomo kot primer urbane prenavo obravnavali načrt Območje dejavnosti 22@ v soseski Poblenu, medtem ko bomo v Seulu obravnavali načrt Nova soseska Wangsimni in na ta način pogledali, kakšni so učinki globaliziranja obeh mest na lokalni ravni in kako se na urbano prenavo odzivajo prebivalci obeh sosesk (Slika 1.1). Če torej ob primerih Barcelone in Seula ter urbane prenavo v Poblenuju in Wangsimniju ugotovimo, da je kljub siceršnjim razlikam v obeh primerih prišlo do podobnih lokalnih odzivov na globalne izzive, bomo s tem potrdili naše izhodiščne domneve.²

2 Študija o kulturnem okviru preobrazbe Barcelone in Seula je rezultat različnih raziskovalnih metod. V soseskah Poblenu in Wangsimni smo opravili anketi med prebivalci, ki smo ju primerjali z analizo sekundarnih virov o obeh soseskah, polstrukturiranimi intervjuji ter raziskovanjem z udeležbo. S pomočjo sekundarnih virov smo ugotavljali predvsem strukturni vidik preobrazbe Poblenuja in Wangsimnija, družbene, gospodarske in prostorske značilnosti obeh sosesk ter razvoj in proces globaliziranja Barcelone in Seula. Na ta način smo želeli spoznati družbeno mobilizacijo v obeh soseskah kot tudi značilnosti lokalne kulture ter tako razumeti razmerja med različnimi akterji v Barceloni in Seulu in strukturnimi pogoji njihovega delovanja. Ne glede na podobnosti med Barcelono in Seulom oziroma Poblenujem in Wangsimnijem obstajajo med njimi tudi številne razlike, zato je pri neposredni primerjavi rezultatov študije potrebna previdnost.

Slika 1.1: Položaj Poblenuja v Barceloni in Wangsimnija v Seulu

Vir: Ajuntament de Barcelona, Departament d'Estadística (2006a); Seoul Metropolitan Government (2005c).

Risba: Blaž Križnik

Naše izhodiščne domneve določajo zasnovo in vsebino študije, ki je tako razdeljena na tri glavna in sklepno poglavje. V poglavju *o mestih in globalizaciji* bomo obravnavali učinke strukturnih sprememb v svetovnem gospodarstvu na družbeni, gospodarski in prostorski ustroj mest in na nekatere vidike njihovega upravljanja. Pri tem nas bo zanimalo, kako strukturni položaj posameznega mesta v svetovnem omrežju mest vpliva na njegovo urbano politiko in na vsakdanje življenje prebivalcev. Uvodoma bomo primerjali različne opredelitve povezovanja svetovnih mest. Pri tem se bomo omejili na tri najpomembnejše teoretske študije, povezane z vplivom globalizacije na razvoj in ustroj mest. Videli bomo, kako postaja povečevanje globalne konkurenčnosti in prepoznavnosti osrednji gospodarski in politični projekt v številnih mestih, kar neposredno vpliva na instrumentalizacijo urbane politike za doseganje njihovih strateških ciljev. Primerjali bomo vlogo in interese različnih družbenih akterjev, ki vplivajo na oblikovanje urbane politike, in pogledali nekatere značilne globalizacijske prakse v mestih kot tudi družbene, prostorske in politične učinke, še posebej v povezavi s strateškimi načrti in urbano prenavo kot pomembnimi orodji urbane politike v današnjih mestih.

V poglavju *o urbanih gibanjih* bomo govorili o različnih oblikah družbene mobilizacije na lokalni ravni in o vzrokih za oblikovanje urbanih gibanj, njihovih zahtevah in učinkih na vsakdanje življenje prebivalcev kot tudi na strukturne odnose v posameznem mestu. Ob tem se bomo oprli tako na nekatere starejše kot novejšje študije, ki pomenijo teoretsko izhodišče za razumevanje odnosa med urbanizacijo in delovanjem različnih

akterjev na lokalni ravni. Pozornost bomo namenili spremembam organiziranosti, delovanja in ciljev urbanih gibanj v pogojih globaliziranja mest. Poleg tega bomo pogledali pomen lokalnih skupnosti kot enega glavnih virov za nastanek urbanih gibanj ter vpliv močne družbene povezanosti, medsebojne solidarnosti in skupnih vrednot in pomenov, ki jih prebivalci pripisujejo spremembam neposrednega življenjskega okolja, na družbeno mobilizacijo na lokalni ravni. Videli bomo, da sta za lokalne skupnosti značilna tako razločljiva družbena struktura in geografski položaj kot tudi način življenja, ki se kaže v vrednotah, pomenih in njegovih materialnih in simbolnih nosilcih. Življenjsko okolje v tem pogledu predstavlja pomemben izraz lokalne kulture, zato so njegove spremembe lahko pogosto vir družbene mobilizacije. Poglavje bomo sklenili s primerjavo razvoja urbanih gibanj v Kataloniji in Koreji, pogledali njihovo družbeno vlogo in vpliv, ki ga imajo na načrtovanje in upravljanje katalonskih in korejskih mest, ter opozorili na razlike v strukturnih priložnostih, značilnih za obe družbi.

V zadnjem poglavju o *Barceloni in Seulu* bomo obravnavali preobrazbo Poblenuja v Barceloni in Wangsimnija v Seulu, učinke urbane prenove na vsakdanje življenje v obeh soseskah ter odzive prebivalcev nanjo. Uvodoma bomo pogledali povezanost in strukturni položaj Barcelone in Seula v svetovnem in nacionalnem omrežju mest, nekatere pomembne podobnosti, ki neposredno vplivajo na oblikovanje urbane politike v obeh mestih, kot tudi njene učinke na lokalni ravni. Poleg tega bomo opisali zgodovino in značilnosti strateškega prostorskega načrtovanja kot pomembnega orodja urbane politike v obeh mestih in pri tem primerjali tri pomembne strateške projekte v Barceloni in Seulu, ki vplivajo ne le na njun globalni položaj, temveč neposredno določajo urbano prenovo območij Poblenu in Wangsimni. Sledila bo predstavitev zgodovinskega razvoja, demografskih, gospodarskih in prostorskih značilnosti, ki so vplivale na povezanost prebivalcev s sosesko ter na oblikovanje značilne lokalne kulture in identitete v Poblenuju in Wangsimniju. Videli bomo namreč, da je prav slednja pomembno vplivala na oblikovanje lokalnih odzivov na urbano prenovo, ki bo podrobneje predstavljena v nadaljevanju. Kljub razlikam med načrtoma Območje dejavnosti 22@ v Poblenuju in Nova soseska Wangsimni bomo videli, da imata precej podobne učinke na vsakdanje življenje prebivalcev obeh sosesk. Poglavje bomo sklenili z analizo družbene mobilizacije v Poblenuju in Sangwangsimniju, vzrokov in glavnih zahtev prebivalcev ter posledic njihovega delovanja na preobrazbo obeh sosesk. V *sklepnem poglavju* bomo skušali glede na predhodna spoznanja o urbani prenovi v Poblenuju in Wangsimniju oblikovati splošne zaključke o vlogi urbanih gibanj v procesu preobrazbe današnjih mest ter o pomenu lokalne kulture pri tem.

MESTA IN GLOBALIZACIJA

GLOBALIZACIJA MEST

V poglavju o mestih in globalizaciji želimo pogledati razmerje med globalizacijo, globaliziranjem in urbanizacijo mest ter ugotoviti, kako procesi nadnacionalnega odpiranja, povečevanja dostopnosti, spreminjanja prostorskih hierarhij in krepitve medmestnega tekmovanja vplivajo na odnose med mesti in njihovo preobrazbo ter kakšne posledice imajo za vsakdanje življenje prebivalcev.³ Mesta pri tem ne bomo obravnavali kot ne-dejavne kraje, kjer se lokalizirajo globalni tokovi kapitala, ljudi, blaga, idej in različnih kultur. Mesta so namreč tudi okolje, v katerem številni posamezniki, družbene skupine, korporacije in institucije oblikujejo različne razvojne koalicije in urbane režime, ki se dejavno odzivajo na izzive in priložnosti globalizacije ter tako vplivajo na globalno konkurenčnost, prepoznavnost posameznega mesta in tudi na kakovost življenjskega in poslovnega okolja. Poleg akterjev v mestih, ki se odzivajo na izzive in priložnosti globalizacije, bomo v nadaljevanju pogledali različne globalizacijske prakse in njihove učinke na družbeni, gospodarski in prostorski ustroj in upravljanje mest v pogojih globalizacije. Slednjo lahko na splošno opredelimo kot družbeno-gospodarski proces, ki se je zaradi krize svetovnega gospodarstva, njegove strukturne preobrazbe in nove globalne delitve dela in kapitala okreplil v drugi polovici dvajsetega stoletja in se kaže v hitri urbanizaciji, gospodarski in politični integraciji ter digitalni revoluciji (Held 1999). Glavni akterji strukturne preobrazbe in deregulacije svetovnega gospodarstva so velike nadnacionalne korporacije, nacionalne države in globalizirana mesta (Tabela 2.1). Razsežnosti globalizacije, ki nas zanimajo z vidika družbenoprostorske organiziranosti in preobrazbe mest, vključujejo povečevanje soodvisnosti družbeno-gospodarskih odnosov na globalni ravni, časovno-prostorsko zgoščevanje, hierarhično

3 Razlikujemo med *globalizacijo mest* in *globaliziranjem mest*. Globalizacija je ne glede na raznolike družbene, kulturne ali politične učinke predvsem gospodarski proces, ki na mesta vpliva od zunaj. Nasprotno pa globaliziranje opredeljuje politične prakse, ki se v mestih oblikujejo kot odgovor na izzive in priložnosti globalizacije in na preobrazbo mest vplivajo od znotraj (Short 2004).